

Vahvan ja vaikuttavan –
Luanikkaan ja lumoavan Rauman

Kestävän kehityksen ohjelma

Kaupunginhallitus kokous 2.12.2024 § 438
Kaupunginvaltuusto kokous 9.12.2024 § 99
Kaupunginhallituksen konserni- ja elinvoimajaosto
kokous 18.11.2025 § 32

Sisältö

- 1 Johdanto
 - 2 Mitä kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan?
 - 3 Toimintaympäristön kuvaus
 - 3.1 Kestävän kehityksen ohjelma osana Rauman strategiaa
 - 3.2 Pitkän aikajänteen muutosajurit
 - 3.3 Kestävän kehityksen nykytilanne
 - 3.4 Kestävän kehityksen SWOT-analyysi
 - 4 Keinot kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi
 - 4.1 Ilmastoviisas kaupunki
 - 4.2 Elinvoiman edellytysten turvaaminen
 - 4.3 Hyvinvoiva yhteisö viihtyisässä merikaupungissa
 - 4.4 Oikeudenmukainen hallinto
 - 4.5 Luontokadon ehkäisy
 - 5 Ohjelman seuranta
- Lähteet

1 Johdanto

Rauman visiona on olla vahva ja vaikuttava, luanikas ja lumoava kaupunki.

Käsillä oleva Rauman kestävän kehityksen ohjelma on toinen kaupungin kestävää kehitystä käsittelevä asiakirja. Ensimmäinen kestävän kehityksen ohjelma on laadittu Raumalle vuonna 1998.

Tässä esitetyn ohjelman tarkoituksena on koota yhteen kestävän kehityksen teemat, ohjata Rauman kasvua ja kehitystä kohti kestävää tulevaisuutta ja luoda kestävän kehityksen toimintakulttuuria kaupunkiin yhdessä tehden.

Ohjelman avulla tuetaan Rauman

- ilmastonmuutoksen hillintää ja vahvistetaan ilmastotavoitteiden saavuttamista,
- elinvoimaa huolehtien samalla luontokadon ehkäisemisestä ja kulttuuri- ja maailmanperintöarvojen vahvistamisesta,
- asukkaiden osallisuutta, oikeudenmukaista kohtelua ja hyvinvoinnin edistämistä sekä
- lisätään tietoisuutta ja tunnettuutta kestävästä kehityksestä.

Ohjelmassa on kuvaus Rauman kestävän kehityksen nykytilasta sekä asetettu kestävän kehityksen kärkitavoitteet ja keinot tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpiteiden seurannalle on asetettu mittarit ohjelman toteutumisen seuraamiseksi.

Ohjelma on koottu yhdessä sidosryhmien kanssa. Ohjelman valmistelussa on tarjottu osallistumismahdollisuuksia kaupunkilaisille, yrityksille, kaikille toimialoille sekä teemaan liittyville sidosryhmille. Osana ohjelmatyöskentelyä on tehty asukkaille verkkokysely, yrityksiä haastateltu ja sidosryhmille järjestetty työpajoja, tilaisuuksia ja tapahtumia. Ohjelman on valmistellut ja sitä on ohjannut kaupunkiorganisaatiosta eri toimialoja edustava 8-henkinen kestävän kehityksen työryhmä.

Kestävän kehityksen ohjelman rinnalla ja sen osana on laadittu ilmastoviisaan kaupungin kärkitavoitetta konkretisoiva Rauman ilmastosuunnitelma Ympäristöministeriön kuntien ilmastosuunnitelmat -avustuksen tuella.

Kestävän kehityksen ohjelmalla on yhtymäkohtia Rauman elinvoima- ja hyvinvointiohjelmiin sekä asumisen ohjelmaan.

Ohjelmaan on lisätty luku 4.5 (diat 22 ja 23) luontokadon ehkäisyä koskevista tavoitteista ja toimenpiteistä kaupunginvaltuustossa 9.12.2024 annetun toimenpidealoitteen mukaisesti. Tämä luontokadon ehkäisyn osuus ohjelmasta on käsitelty ja hyväksytty kaupunginhallituksen konserni- ja elinvoimajaoston kokouksessa 18.11.2025 § 32.

2 Mitä kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan?

- Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa ja järjestää palvelut kestäväällä tavalla (Kuntalaki 1§).
- Tässä ohjelmassa kestäväällä kehityksellä tarkoitetaan näkökulmaa jossa **ihminen, ympäristö, talous ja teknologia** otetaan tasavertaisesti huomioon (Kuntaliitto 2024).
- Viereisessä kuviossa 1 on kuvattu kestävä kehityksen eri ulottuvuudet eli **taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen** kestävyys.
- Näkökulmat huomioidaan kaikessa kunnan suunnittelussa, budjetoinnissa, päätöksenteossa ja toiminnassa (Kuntaliitto 2024).
- Kestävä kehityksen viitekehyksessä muutoksia ja vaikutuksia tarkastellaan
 - **lyhyellä sekä pitkällä aikatahtimella sekä**
 - **paikallisella ja globaalilla aluetasolla.**

Kuvio 1. Kestävä kehityksen eri ulottuvuudet.

3 Toimintaympäristön kuvaus

Kaupungeilla on merkittävä rooli kestävän kehityksen edistämässä sekä paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla (Kuntaliitto 2022). Kuntien rooli kytkeytyy kestävän kehityksen kirjoon muun muassa koulutus- ja kasvatuspalveluiden, liikenteen ja asumisen palveluiden järjestämisessä. Jopa kaksi kolmasosaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman (Agenda 2030) tavoitteista toteutetaan kunnissa.

Kestävän kehityksen tavoitteet ovat kunnan hallinnonaloja poikki- ja läpileikkaavia. Niiden määrittämiseksi tarvitaan kokonaisvaltaista ja monitieteistä yhteistyötä, jotta kestävän kehityksen työssä voidaan edetä (Kuntaliitto 2022).

Rauman kestävän kehityksen ohjelmassa määritetään asema ja toimet muun muassa ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja sopeutumisen kannalta, miten energiankäyttöä tehostetaan ja luonnon monimuotoisuuden heikentymistä pyritään hillitsemään. Tehtävänä on etsiä ratkaisuja, miten yleismaailmallisiin kestävän kehityksen haasteisiin vastataan samalla säilyttäen Rauman elin-, valo- ja pitovoimaisuus.

3.1 Kestävän kehityksen ohjelma osana Rauman strategiaa

3.2 Pitkän aikajänteen muutosajurit

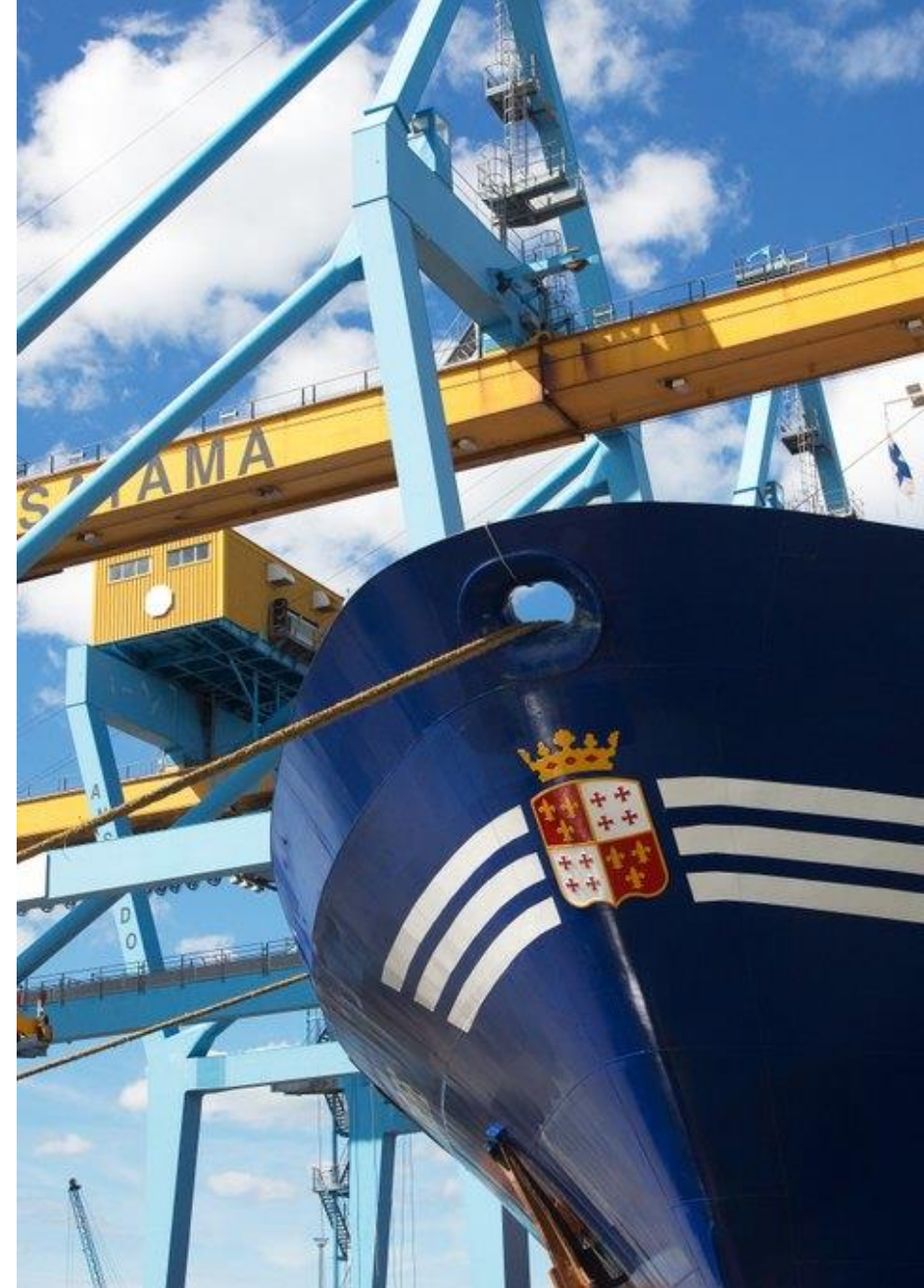
Kaupunkien välillä käydään yhä kiihtyvää kilpailua asukkaista, yrityksistä ja investoinneista. Keskustelu globaaleista muutosajureista kuten luontokadosta, ilmastonmuutoksesta ja vihreästä siirtymästä saa medioissa yhä enemmän huomiota. Kaupunkien rooli ja merkitys näihin teemoihin vastaamisesta kasvaa entisestään. Kaupunkien kestävä kehityksen mukaiset ratkaisut vaikuttavat niiden elin-, veto- ja pitovoimaan ja kaupunkien pärjäämiseen yhä kovenevassa kisassa.

Luontokadolla tarkoitetaan luonnon monimuotoisuuden heikentymistä. Vihreä eli puhdas siirtymä viittaa energia- ja ilmastotavoitteet saavuttavaan kehitykseen, jossa pyritään eroon fossiilisten polttoaineiden käytöstä ja lisäämään uusiutuvan energian ja luonnonvarojen kestävä käyttöä. Tärkeä periaate puhtaassa siirtymässä on ”ei aiheudu merkittävää haittaa”, jossa ympäristölle aiheutuvat haitat pyritään minimoimaan.

Ihmisten ympäristötietoisuuden kasvu, ilmastonmuutoksen vaikutukset sekä kansalaisyhteiskunnan merkityksen ja viestinnän avoimuuden kasvu ovat johtaneet siihen, että Raumalla on tarpeellista yhdessä miettiä miten kaupunki asemoituu suhteessa globaaleihin muutosajureihin.

Ympäristö ja vastuullisuusteot vaikuttavat paitsi kuluttajien myös uusien investointien sijoittujien ja yritysten valintapäätöksiin. Kestävä kehityksen teemat ovat nousseet investoijien keskeisiksi valintakriteereiksi niiden hakiessa soveltuvaa toimintaympäristöä sijoittumista varten.

Elinkeinoelämän kehittämisen kannalta kestävä kehitys kytkeytyy tiiviisti hankerahoituksen hakemiseen, kustannustehokkuuden kasvattamiseen ja yrityksiä velvoittavaan vastuullisuusraportointiin. Vastuullisuustoimien kirjaamista yritysstrategiaan edellytetään yhä useammin myös lainarahoituksen myöntämiseksi.

3.3 Kestävän kehityksen nykytila - yleistä

- Rauman kaupungilla on pitkät perinteet ilmasto- ja energiatehokkuustyössä. Rauma on vuodesta 2013 asti tavoitellut kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä vuoteen 2030 mennessä 80% vuoden 2007 tasosta (ns. Hinku-tavoite) ja sitoutunut valtakunnalliseen Kuntien energiatehokkuuden sopimukseen (KETS). Näiden sitoumusten tavoitteena on toimia hiilineutraaliutta tavoittelevien kuntien edelläkävijänä valtakunnallisesti.
- Rauman kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet 38% prosenttia vuodesta 2007 vuoteen 2022 asti (SYKE 2024).
- Energiatehokkuudessa vähenemää on saavutettu n. 7500 MWH (205%) vuoden 2023 loppuun mennessä vuoteen 2015 nähden.
- Rauman elinkeinorakenne on teollisuuspainotteinen ja sillä monimuotoinen rakenne (metsä-, metalli-, elintarviketeollisuutta ja meriteknologiaa).
- Rauman sivistystoimialalla kestävä kehitys on tunnistettu keskeiseksi toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi. Rauman kaupungin kulttuuri- ja museopalvelut hyödyntävät Ekokompassi ympäristösertifikaattia Rauman pitsiviikko - tapahtumassa.
- Satakunnan ammattikorkeakoululla on oma kestävä kehityksen ja vastuullisuuden toimenpideohjelma.

3.3 Kestävän kehityksen nykytila - asukaskyselyn keskeiset tulokset

- Rauman asukkaille osana kestävän kehityksen ohjelmaa tehdyn asukaskyselyn mukaan asukkaat suosivat
 - asumisen energiatehokkuuteen,
 - jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen liittyviä sekä
 - lähiluontokohteiden hyödyntämiseen virkistysalueina liittyviä kestävyystekoja omassa arjessa.
- Vähäpäästöisen liikkumisen ja kestävien kaavoitusratkaisujen merkityksen ennakoitiin kasvattavan merkitystään tulevaisuudessa.
- Kestävyystoimiin asukkaita motivoivat paitsi taloudelliset myös ympäristönsuojeluun liittyvät tekijät.
- Ruokailu- ja kulutustottumusten vaikutusta ympäristöön ja ilmastoon huomioitiin myös.
- Rauman kaupungilta toivottiin satsausta viestintään asukkaiden asennemuutoksen vauhdittamiseksi kohti kestäviä valintoja, osallistumismahdollisuuksien parantamista alueiden suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä puhtaan siirtymän investointien houkuttelemista alueelle.
- Maankäytöllä ja kaavoitusratkaisuilla, julkisilla hankinnoilla ja liikennesuunnittelulla katsottiin olevan merkittävä vaikutus kestävyystavoitteiden saavuttamiseen.

3.3 Kestävän kehityksen nykytila - nostot yrityshaastatteluista

- Raumalla toimivia 12 kestävän kehityksen veturiyritystä ja elinvoiman sidosryhmää haastateltiin kestävän kehityksen ohjelmaan keväällä 2023.
- Rauman kaupunki tukee yritysten ja elinkeinoelämän ilmastovastuullisuuden toimia osana Hinku-verkoston toimintaa, ja palvelua on tarve kehittää edelleen.
- Yrityshaastatteluissa yhteiseksi tarpeeksi tunnistettiin elinkeinoelämän ja kaupungin välisen avoimen ja säännöllisen vuoropuhelun ja viestinnän vahvistaminen.
- Toimia, joilla edesautetaan kiertotalouden periaatteen toteutumista ja vastuullisuusraportoinnin osaamisen kasvattamista yrityksissä, pidettiin tärkeinä.
- Teollisten symbioosien rakentuminen, puhdasta siirtymää tukevien edellytysten vahvistaminen sekä teollisuuden polttoaineiden ilmanpäästöjen vähentäminen nostettiin kehittämiskohteiksi.
- Yrityksissä ajankohtaisena pidettiin kestävä teollisuutta tukevan yritysverkoston kokoamista ja yritysten kannustamista toistensa parhaiden käytänteiden ja osaamisen jakamiseen kestävyysteemoissa.

3.4 Kestävän kehityksen SWOT-analyysi

Vahvuudet

- Kestävän teollisuuden monimuotoisuus
- Päästötöntä (aurinko-, tuuli -ja ydinvoimaa) energiaa runsaasti tarjolla
- Rauman keskeinen sijainti länsirannikolla huoltovarmuuden kannalta ja hyvä logistinen saavutettavuus eri kulkuneuvoin, lyhyet etäisyydet sekä kansainvälisesti vilkas satama
- Toimiva ja tiivis yhdyskuntarakenne
- Pitkään tehty ilmastotyö HINKU-verkostossa ja tuloksekas energiatehokkuustyö
- Vanhan Rauman ja Sammallahdenmäen maailmanperintökohteet ja Selkämeren kansallispuisto kestävän matkailun ja lähivirkistystyksen resursseina
- Hyvät valmiudet lisätä sähkön- ja lämmönjakelun infrastruktuuria uusille investoinneille
- Vahva ja monimuotoinen järjestökenttä sekä rikas kyläperinne
- Vireä kirpputori- ja huutokauppatoiminta kuluttajien kiertotaloustoimina

Heikkoudet

- Digitalisaation hyödyntäminen sekä tiedolla johtaminen maltillista
- Yritys- ja sidosryhmäyhteistyön toimintakulttuurissa järjestäytymättömyyttä
- Osaavan työvoiman saatavuus työelämän tarpeisiin
- Ikääntyvä asuntokanta ja kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttavien lämmitysratkaisujen yleisyys
- Ilmastotavoitteen saavuttamisen haasteet
- Veden ja sen puhdistusinfrastruktuurin niukkuus uusille sijoittujille
- Matkailun Sustainable Travel Finland ohjelman toteutus jäänyt kesken
- Lasten ja nuorten heikko tavoitettavuus
- Vaatimaton tunnettuus kestävän kehityksen kaupunkina
- Asukkaiden vähäinen kiinnostus kestävän kehityksen teemaan

3.4 Kestävän kehityksen SWOT-analyysi

Mahdollisuudet

- Vakaa kuntatalous mahdollistajana
- Kehittämispilotit ja –haasteet sekä innovaatioympäristöjen rakentaminen oppilaitosten ja TKI-toimijoiden kanssa
- Saatavilla oleva tonttitarjonta Lakarin teollisuusalueella puhtaan siirtymän sijoittujille
- Kestävää kehitystä tukevat maankäytön ja kaavoituksen ratkaisut
- Aurinkovoiman, akkuklusterin, vetytalouden sekä sähköön varastoinnin toimijoiden sijoittuminen Raumalle ja Satakuntaan
- Vähäpäästöisen liikkumisen lisääminen
- Kestävän kehityksen kriteerien huomiointi julkisissa hankinnoissa
- Hankerahoituksen tehokkaampi hyödyntäminen
- Matkailun ja keskustan yrittäjien ja asukkaiden yhteiskehittämisen järjestäytyminen
- Osallisuutta ja vuorovaikutusta tukevan toimintakulttuurin vahvistaminen kaupungin toiminnassa

Uhat

- Supistuva kuntatalous
- Ilmastonmuutoksen aiheuttamat vaikutukset
- Selkämeren heikentyvä luonnontila, ml. Raumanmerellä esiintyvä sinilevä
- Sataman Järviluotoon laajentumisen viivästyminen lintujen suojelukysymyksen ratkaisemattomuuden takia
- Ikääntyvä väestö
- Rauman tunnettuus kestävän matkailun mallimatkohteena vähenee kansainvälisten asiakkaiden keskuudessa
- Sosio-kulttuurisen kestävyuden jääminen talous- ja ympäristöasioiden varjoon
- Maailmanlaajuisen terveys-, ilmasto- ja energiakriisin mahdollisuus
- Geopoliittisesti epävakaa maailmantilanne ja sen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön

4 Keinot kestävyystavoitteiden saavuttamiseksi

Agenda 2030ssa on määritelty kestävän kehityksen 17 yleismaailmallista tavoitetta. Kestävyystavoitteille tehtiin olennaisuusarvio kestävän kehityksen työryhmässä 9.6.2023.

Yleismaailmallisista kestävän kehityksen tavoitteista tunnistettiin seuraavat viisi kärkitavoitetta Raumalla olennaisimmiksi:

- ilmastotekoja
- kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja,
- kestävät kaupungit ja yhteisöt
- rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto sekä
- terveyttä ja hyvinvointia.

Ohjelmatyön aikana nostettiin esiin seuraavat 4 primääriä keinoa, jotka toteuttavat Rauman strategista tavoitetta pitovoiman ja kestävän kehityksen edistämiseksi:

1. Ilmastoviisas kaupunki
2. Elinvoiman edellytysten turvaaminen
3. Hyvinvoiva yhteisö viihtyisässä merikaupungissa
4. Oikeudenmukainen hallinto
5. Luontokadon ehkäisy

Kukin primääri keino liittyy yleismaailmallisiin kestävän kehityksen tavoitteisiin ja ankkuroi kestävyystavoitteet paikalliseen toimintaympäristöön.

Seuraavilla dioilla kukin primääri keino on purettu auki tarkempiin tavoitteisiin ja niistä johdettuihin toimenpiteisiin aikatauluineen ja vastuutahoineen.

4.1 Ilmastoviisas kaupunki

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Rauman kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 80% vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 lähtötasosta (Hinku-tavoite).	Rauman ilmastosuunnitelmassa määritellyt teemoitetut tavoitteet ja toimenpiteet	2024-2030	Hinku-yhteistyöryhmä Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto

Liitteessä 1. SYKEN päästöskenaariotyökalulla työstetyt päästöskenaariolaskelmaesimerkit Rauman ilmastotavoitteen saavuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä päästöhyvityksineen. Skenaariolaskelmat havainnollistavat esimerkinomaisesti minkä mittakaavan ja mihin kohdistuvia ilmastotekoja tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi.

4.2 Elinvoiman edellytysten turvaaminen 1/2

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Kestävän teollisuuden toimijat ovat järjestäytyneet ja verkostolla toimiva organisoitumismalli.	Kestävän teollisuuden verkoston järjestäytyminen <ul style="list-style-type: none">Kestävän teollisuuden verkostolle nimetään vastuuhenkilö ja ydintaho.Kartoitetaan erilaiset verkostoitumisen toimintamallit.Verkostolla säännölliset tapaamiset ja suunnitelmallista viestintää jäsenten kesken.	2024-2030	Rauman kauppakamari (teollisuusvaliokunta)
Kaavoituksen ja maankäytön ratkaisut tukevat puhtaan siirtymän investointien sijoittumista Raumalle luontokatoa ehkäisten.	Maankäytön ja kaavoituksen kehittäminen <ul style="list-style-type: none">Lakarin, Järviluodon ja metsäteollisuusalueen kaavoitusta edistetään luonto-/ilmastoselvityksin.Potentiaalisten sijoittumisalueiden vahvuuksista ja heikkouksista teetetään soveltuvuuskartoitus.Koillisen teollisuusalueen kaavoitusta edistetään laajennusalueen käyttöönottamiseksi.Kaupunki hankkii tarpeelliset maa-alueet teollisen mittakaavan sijoittumisia varten.Kaavoituksessa huomioidaan puhtaan siirtymän tuotteiden kuljetus ja sen tarvitsemat suoja-alueet tuotantoalueilta liikenteen solmupaikkoihin.Varmistetaan veden riittävyys ja johdettavuus puhtaan siirtymän investointeihin.Uusien tonttien maa-ainesten hyödyntäminen kohteilla maksimoidaan.	2024- 2030	Tekninen toimiala/ Kaavoitus Kiinteistö- ja mittaus-toimi
Ympäristölainsäädännön puitteissa ja sen määrittelemiä reunaehdoin edesautetaan kestävän teollisuuden ja puhtaan siirtymän investointien sijoittumista Raumalle.	Ympäristöluvituksen selkeytys ja sujuvoittaminen <ul style="list-style-type: none">Sijoittujien ympäristölupaprosessia sujuvoitetaan ohjaamalla ja neuvomalla asiakasta etupainotteisesti.Uusien sijoittumisten ympäristövaikutusten arviointi suhteutetaan uusien sijoittumisten palveluprosessiin.	2024-2030	Tekninen toimiala/ Ympäristönsuojelu ELY-keskus Yritykset/ toimijat (ympäristöluvan hakeminen ja ympäristövaikutusten arviointi)
Kestävän teollisuuden ja puhtaan siirtymän sivu- ja raaka-ainevirtojen materiaalivirrat tunnetaan uusien liiketoimintamahdollisuuksien kehittämiseksi.	Materiaalivirtojen selvittäminen ja liiketoimintamahdollisuuksien luominen <ul style="list-style-type: none">Teetetään materiaalivirroista selvitys sekä teknistaloudellinen arviointi kestävän teollisuuden liiketoimintaedellytysten kasvattamiseksi sekä yhteisliiketoimintojen mahdollistamiseksi.Suurten metsäteollisuuden alan yritysten hiilidioksidipäästöt tunnetaan ja niitä hyödynnetään raaka-aineena puhtaan siirtymän hankkeissa.Tunnistetaan uusien sijoittujien materiaalitarpeet ja nykyisen liiketoimintaympäristön materiaalivirtojen kysyntä ja tarjonta.Haetaan hankerahoitusta puhtaan siirtymän liiketoimintaedellytysten tunnistamiseen ja paikallisen Invest in -sijoittumispalvelukonseptin kehittämiseen.	2024-2030	Rauman kauppakamari, Elinvoimatoimiala/ Yrityspalvelut Metsäteollisuuden alan yritykset yhteistyökumppaneineen

4.3 Hyvinvoiva yhteisö viihtyisässä merikaupungissa 1/3

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Matkailu on kestävä ja se on todennettavissa.	<p>Kestävän matkailun kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none">Raumalle laaditaan kestävä matkailu ohjaava ja kestävyden seurantamenetelmän sisältävä kehittämissuunnitelma.VisitRauma hakee Sustainable Travel Finland (STF)-ohjelmassa matkakohdetason kestävyysmerkkiä.	2024-2027	Elinvoimatoimiala/ Matkailu Kaavoitus
Merellisen Rauman, saariston ja maailmanperintökohteiden tunnettuutta veto- ja pitovoimatekijänä vahvistetaan.	<p>Merellisyyden ja maailmanperinnön vetovoiman kasvattaminen</p> <ul style="list-style-type: none">Luonto- ja kulttuurikohteiden arvot tunnetaan ja niitä koskevien kartoitusten aineistot kootaan yhteiselle tietoaalustalle.Luonto- ja kulttuuriarvoja hyödynnetään matkailupalveluiden sisältöjen tuotteistuksessa.Kohteiden kartoitetut arvot nostetaan esiin markkinointiviestinnässä ja opasteissa.	2024-2030	Elinvoimatoimiala/ Matkailu Metsähallitus Luontopalvelut Aluepalvelut, Liikuntapalvelut Viestintäpalvelut Yritykset (matkailupalveluiden tuotteistus)
Kaupunkilaisten vaikuttamismahdollisuuksia vahvistetaan saariston, maailmanperintökohteiden ja viheralueiden virkistyskäytön suunnittelussa. Kohteet vahvistavat paikallista luonto- ja kulttuuriperinnön omistajuutta ja osallisuutta.	<p>Osallisuuden vahvistaminen lähivirkistysalueiden hoidon ja käytön suunnittelussa</p> <ul style="list-style-type: none">Asukkaiden tarpeet ja toiveet kartoitetaan hoidon ja käytön suunnittelussa (Vanhassa Raumassa tehdään asukaskysely) ja asukkaille järjestetään säännöllisesti sidosryhmätapaamisia.Sidosryhmien järjestäytymisen toimintamallit kartoitetaan. Tuetaan järjestöjen mahdollisuuksia ottaa niitä käyttöön.Asukkaat osallistuvat matkailupalveluiden tuotantoon ja mahdollistavat vierailijoiden osallistua ja vaikuttaa kulttuuriperinnön ja luonnon kestäväan hyödyntämiseen matkailussa (esim. Pitsiviikko, Pitsikaupungin joulu, Itämeripäivä).	2024-2030	Kaavoitus Elinvoimatoimiala/ Matkailu Museo- ja kulttuuripalvelut
Maailmanperintökohteissa, ranta-alueilla ja saaristossa on helppo ja turvallinen vierailu.	<p>Käyntikohteiden opastuksen ja saavutettavuuden parantaminen</p> <ul style="list-style-type: none">Kohteille laaditaan opastus- ja markkinointiviestinnän suunnitelma, jossa määritellään kävijöiden digitaalisen ja fyysisen opastuksen kokonaisuus näyttelyissä, kohteissa, verkkosivuilla ja markkinointiviestinnässä kävijäohjausta varten.Laaditaan kohteille vastuullisen vierailun ohjeet. Vanhassa Raumassa tuetaan asukkaiden yksityisyyttä kunnioittavaa käyttäytymistä viestinnällä.Keskustan ja Syväraumanlahden välistä reittiä ja sen näkyvyyttä kävijöille parannetaan opastein ja markkinointiviestinnässä.Vanhassa Raumassa lisätään rakenteita liikuntaesteisten vierailuiden mahdollistamiseksi. Kävijöitä kannustetaan suosimaan kävelyä ja pyöräilyä liikkumismuotoina. Yksityisautojen pysäköinti ohjataan Vanhan Rauman reuna-alueille.	2024-2030	Kaavoitus Kulttuuri- ja museopalvelut Aluepalvelut, Tilapalvelut Elinvoimatoimiala/ Matkailupalvelut Viestintäpalvelut

4.3 Hyvinvoiva yhteisö viihtyisässä merikaupungissa 2/3

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Maailmanperintökohteet ja saariston investoinnit luovat edellytyksiä kestävän matkailuliiketoiminnan kehittämiseksi (vrt. Rauman saariston Master Plan).	<p>Kestävän matkailuliiketoiminnan edistäminen</p> <ul style="list-style-type: none">• Business Rauma tukee matkailualan yrityksiä Sustainable Travel Finland ohjelmassa ja suorittamaan kestävyysertifikaatin.• Kuuskajaskarista rakennetaan kiertotalouden innovatiivisia käytänteitä hyödyntävä kestävän matkailun lippulaivakohte.• Rauman kaupungin hallinnoimille käyntikohteille haetaan kestävä matkailuyritystoimintaa.• Yritysten välistä yhteistyötä tuetaan matkailupalveluiden laadun parantamiseksi.• Rauman saariston saavutettavuutta parannetaan kumppanuussopimuksin ja mahdollistamalla rakenteita ja liikennöintiä koskevat kokeilut (vrt. elinvoimaohjelma).• Luodaan mallit ja käytänteet yrityksille luoda kannattavaa liiketoimintaa kohteiden matkailupalveluiden ylläpidossa.	2024-2030	Kaupunki mahdollistajana Yritykset (toteutus) Elinvoimatoimiala/ Matkailu Tilapalvelut Aluepalvelut Kulttuuri- ja museopalvelut
Lähivirkistysalueiden kehittämisessä hyödynnetään planetaarisen terveyden ajattelua, jossa ihmisen ja luonnon hyvinvointi ovat riippuvaisia toisistaan (THL).	<p>Asukkaiden tärkeimpien lähivirkistysalueiden hoitaminen ja kehittäminen suunnitelmallisesti</p> <ul style="list-style-type: none">• Alueet inventoidaan, tuotteistetaan ja brändätään houkutteleviksi kohderyhmiä palveleviksi kokonaisuuksiksi.• Tärkeimpien lähivirkistysalueiden digitaalista saavutettavuutta parannetaan.	2024-2030	Tekninen toimiala/ Aluepalvelut Liikuntapalvelut Elinvoimatoimiala/ Matkailu
Lasten ja nuorten tieto kestävästä kehityksestä kasvaa. Lapsia ja nuoria ohjataan kestäviin elämäntapoihin arjen toimintaympäristöissä.	<p>Lasten ja nuorten ohjaaminen kestäviin toimintatapoihin</p> <ul style="list-style-type: none">• Varhaiskasvatuksen kestävä kehityksen opas päivitetään.• Opetussuunnitelmaa ja kulttuurikasvatussuunnitelmaa noudatetaan.• Nuorisopalveluissa huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet.• Joukkoruokailussa painotetaan mahdollisuuksien mukaan lähituotettua kala- ja kasvispainotteista ruokavaliota. Joukkoruokailussa syntyneestä ruokahävikistä viestitään lapsille ja nuorille.• Perusopetuksessa otetaan käyttöön luokkakohtaiset jätteiden lajitteluastiat.• Lasten ja nuorten ympäristökasvatusta toteutetaan yhteisin tapahtumin, kilpailuin ja kampanjoin positiivisen vahvistamisen keinoin sosiaalisessa median kanavissa.	2024-2030	Sivistystoimiala/ Varhaiskasvatus Sivistystoimiala/ Perusopetus Sivistystoimiala/ Nuorten palvelut Konsernipalvelut/ Ruoka- ja puhtauspalvelut Tekninen toimiala/ Tilapalvelut Sivistystoimiala, Viestintäpalvelut

4.3 Hyvinvoiva yhteisö viihtyisässä merikaupungissa 3/3

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Kaupunkilaisten, erityisesti lasten ja nuorten sekä heikompiosaisten hyvinvointia vahvistetaan luonto- ja kulttuurikohteissa.	Hyvinvoinnin tukeminen luonto- ja kulttuuriympäristöissä <ul style="list-style-type: none">Kaupunkilaisia kannustetaan osallistumaan luonto- ja kulttuuriympäristöissä järjestettäviin tapahtumiin, valmennuksiin ja kilpailuihin (esim. Itämeripäivä, Miljoona roskapussia -kampanja, Kestävän kehityksen viikko).Kaupunki toimii järjestöjen, yhdistysten ja hyvinvointialueen kumppanina kulttuurin ja luonnon terveysvaikutusten vahvistamiseksi ja vaikutusten tunnettuuden lisäämiseksi (vrt. Rauman hyvinvointiohjelma).Osallistavan budjetoinnin toimenpiteissä huomioidaan arkiympäristön luonto- ja kulttuuriharrastusmahdollisuudet ja turvallisuutta edistävät toimenpiteet.Kaupunkilaisten ja matkailijoiden tietoisuutta luonnossa liikkumisen ja kulttuurin terveysvaikutuksista kasvatetaan viestinnällä.	2024-2030	Sivistystoimiala/ Perusopetus, Nuorten palvelut, Liikuntapalvelut Konsernipalvelut Konsernipalvelut Konsernipalvelut Viestintäpalvelut, Elinvoimatoimiala/ Matkailu, Liikuntapalvelut
Maailmanperintökohteissa ja Selkämeren kansallispuistossa kokeillaan uudistavan matkailun muotoja. (Uudistava matkailu on toimintaa, jossa matkailija jättää matkakohteen paremmaksi paikaksi kuin mitä se hänen saapuessaan oli (Alasuvanto & Karikorpi 2023)).	Kävijöiden osallisuuden vahvistaminen luonto- ja kulttuurikohteissa <ul style="list-style-type: none">Mahdollistetaan vierailijoiden osallistuminen kulttuuriperinnön ja luontoympäristön hoitoon ja ylläpitoon yhteisten tapahtumien, vapaaehtoistoiminnan ja kampanjoinnin keinoin.	2026->	Elinvoimatoimiala/ Matkailu Museo- ja kulttuuripalvelut Kaavoitus Kaupunki ja Metsähallituksen Luontopalvelut (mahdollistajina) yritykset / järjestöt (toteutus)
Kestävän kehityksen ohjelma tukee Rauman hyvinvointiohjelmassa 2030 määriteltyjä terveyttä ja hyvinvointia edistävien tavoitteiden saavuttamista.	Määritelty Rauman hyvinvointiohjelmassa	2024-2030	Konsernipalvelut/ HYTETU-ohjausryhmä

4.4 Oikeudenmukainen hallinto 1/2

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Kaupunki vahvistaa rooliaan järjestöjen kestävän kehityksen ja kasvun kumppanina.	<p>Järjestöyhteistyön kehittäminen (vrt. Rauman hyvinvointiohjelma)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaupungin järjestötyön linjauksia ja pelisääntöjä noudatetaan. Koko kaupungin avustusten jaon periaatteet yhdenmukaistetaan linjauksia vastaamaan. Järjestöyhteistyön vaikuttavuutta vahvistetaan seurantaa kehittämällä sekä luomalla mittarit vaikuttavuuden seurantaan. Kyläyhdistysten välistä yhteistyötä edistetään yhteisin tapaamisin sekä viestimällä kestävän kehityksen toimenpiteiden rahoitusmahdollisuuksista. 	<p>2024-2030</p> <p>2026-></p> <p>2024-2030</p>	<p>Konsernipalvelut HYTETU-ohjausryhmä, kaikki toimialat Konsernipalvelut</p> <p>Elinvoimatoimiala</p>
Lapsia ja nuoria kuullaan päätöksenteossa ja kohderyhmä tavoitetaan eri viestintäkanavin.	<p>Lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Kohderyhmälle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa tapaamisten ja Kuullaanko-päivän teemoihin sekä Zine-lehden sisältöihin. Lapsille ja nuorille suunnatussa viestinnässä lisätään sosiaalisen median kanavien käyttöä Lasten oikeuksien toteutumista vahvistetaan kansallisen lapsistrategian mukaisesti. 	2024-2030	<p>Sivistystoimiala/ Nuorisopalvelut</p> <p>Viestintäpalvelut, kaikki toimialat</p> <p>Kaikki toimialat/ HYTETU-ohjausryhmä</p>
Digitaaliset ja vuorovaikutteiset osallistamismenetelmät yleistyvät sidosryhmien yhdenvertaisen osallisuuden tukemiseksi päätöksentekoon ja kaupunkisuunnitteluun.	<p>Sidosryhmätyön ja osallisuuden kehittäminen digitalisaatiota hyödyntämällä</p> <ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön fasilitointi- ja digitaaloja osallistaviin työmenetelmiin kasvatetaan Sidosryhmien tarpeiden ja toiveiden kartoittamiseksi hyödynnetään digitaalista osallistamis- ja kyselytyökalua. Englanninkielisiä osallistamis- ja viestintäsivaltöjä lisätään. Mahdollistetaan vuoropuhelu yritysten, oppilaitosten, työnantajien ja työnhakijoiden sekä kaupungin välillä yhteisin tilaisuuksin ja viestintätoimin osana TE-uudistusta 2024 (vrt. Rauman elinvoimaohjelma). 	2024-2030	<p>Konsernipalvelut/ Henkilöstöohjaus, Tiedonohjaus, Viestintäpalvelut</p> <p>Kaikki toimialat</p>
Kaupunkilaisille tarjotaan mahdollisuus esittää ja arvioida ideoita kuntalaispalveluiden kehittämiseksi.	<p>Osallistavan budjetoinnin Mnuu huki kehittäminen (vrt. Rauman hyvinvointiohjelma)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mnuu huki -ideoiden keruuta ja käsittelyä, arviointia ja viestintää kehitetään. Toteutettavien ideoiden ja rakenteiden omistajuudesta ja ylläpidosta sovitaan suunnitelmallisesti. 	2024-2030	<p>Konsernipalvelut Kaupunginhallitus ja -valtuusto</p>

4.4 Oikeudenmukainen hallinto 2/2

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Kaupungin päätöksenteko on osallistavaa, läpinäkyvää ja vaikutuksia arvioivaa. Päätöksissä huomioidaan haittojen ja hyötyjen oikeudenmukainen jakautuminen.	Päätöksenteon kehittäminen <ul style="list-style-type: none">Kuntalaisia, sidosryhmiä ja yrityksiä koskevissa päätöksissä tarjotaan mahdollisuuksia tulla kuulluksi, antaa palautetta ja vaikuttaa niitä koskevaan päätöksentekoon.Aloitteiden käsittelyn läpinäkyvyyttä lisätään kirjaamalla vastauksen ylös prosessi, johon aloitteen ratkaisussa on päädytty.Päätösten vaikutusten ennakoarviointia ihmisten hyvinvointiin ja elinoloihin sekä yritysten strategiaan ja taloudellisiin toimintaedellytyksiin vahvistetaan (vrt. Rauman hyvinvointiohjelma).	2024-2030	Kaikki toimialat Viestintäpalvelut, kaikki toimialat Konsernipalvelut/ Tiedonohjaus, kaikki toimialat
Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen ja seuraamiseen hyödynnetään ajankohtaista olemassa olevaa tietoa ja yhteistä tietovarantoa. Kestävää kehitystä johdetaan tiedolla ja digitaalista tietojärjestelmää hyödyntäen.	Tiedolla johtamisen kehittäminen <ul style="list-style-type: none">Kaupunki kehittää ja hankkii ajankohtaista, analysoitua tietoa kestävästä kehityksestä, mikä ohjaa kaupunkia ennakoimaan, varautumaan ja sopeutumaan tuleviin muutoksiin.Digitaalinen tietoympäristö/ -alusta tämän ohjelman toimenpiteiden seuraamiseksi ja kuvaamiseksi huomioidaan Rauman kaupungin digitiekartan toteutuksessa.Käytössä olevat kestävä kehityksen mittarit ja digitaaliset tietojärjestelmät kartoitetaan. Ohjelman seurantamittaristoa päivitetään tukemaan Rauman kestävyysraportoinnin tarpeita.	2024-2030	Konsernipalvelut/ Talousohjaus Elinvoimatoimiala
Kestävän kehityksen ohjelman toimeenpano ja toiminnan jatkuvuus varmistetaan.	Sisäisen organisoinnin ja työryhmien roolien selkiyttäminen <ul style="list-style-type: none">Rauman Hinku-yhteistyöryhmä yhdistetään Rauman kestävä kehityksen työryhmän kanssa.Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Mittaristoa päivitetään ja kehitetään Rauman kestävyystavoitteita tukemaan.	2024-2030	Elinvoimatoimiala
Kestävän kehityksen ohjelma tukee Rauman hyvinvointiohjelmassa 2030 määriteltyä osallisuutta ja yhdenvertaisuutta edistävien tavoitteiden saavuttamista.	Määritelty Rauman hyvinvointiohjelmassa	2024-2030	Konsernipalvelut/ HYTETU-ohjausryhmä

4.5 Luontokadon ehkäisy 1/2

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Puhtaan siirtymän uusien teollisten investointien rakentamisen luontohaittoja vähennetään rakentamalla mahdollisuuksia luontohaittojen hyvittämiseen toisaalla.	<ul style="list-style-type: none"> Selvitetään luonnonsuojelulakiin kirjattua ekologisen kompensaation toimintamallin käyttöönottoa Raumalla. Kartoitetaan luonnonarvoiltaan ja luontotyypeiltään merkittävät potentiaaliset hyvityskohteet ja toteutetaan niihin luonnonarvohehtaarien laskenta. Soveltuvat potentiaaliset hyvitys- ja luontotekokohteet kootaan hyvityspankkiin, josta hyvityskohde ja -teko voidaan osoittaa investoijalle. Lakarin ja Järviluodon asemakaavaprosesseissa selvitetään teollisen investoinnin rakentamisen uhanalaisille liito-oravalle ja linnuille aiheuttama heikennys. Luonnonsuojelun poikkeuslupapäätöksissä huomioidaan kompensatoriset keinot, joilla lintujen elinympäristöjä parannetaan keinopesiä rakentamalla ja asettamalla liikkumisrajoite keinopesäsaarelle. Lakarissa säästetään pesäpuita ja rakennetaan pönttöjä liito-oravan elinympäristön turvaamiseksi alueelle sijoittuvan teollisen investoijan toimesta. 	2025-2030	Ympäristönsuojelu, Kaavoitus- ja maankäyttöpalvelut, Elinvoimatoimiala, Ely-keskus, Investorit (kompensatoriset toimenpiteet)
Rauman merialueen ja merenlahtien lajikirjoa ja tilaa osana Itämeren kokonaisuutta koskeva tietoisuus lisääntyy. Vedenlaatua parannetaan rehevöitymistä ehkäisemällä ja lajikirjon monimuotoisuudesta huolehtimalla.	<ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan Raumanmeren merialueen tilaa koskevia selvityksiä ja kartoituksia yhdessä tutkimusinstituutioiden kanssa ja kootaan sitä koskeva lajitieto paikkatietojärjestelmään, jonka avulla lajikehitystä seurataan säännöllisesti. Toteutetaan tarvittavat vedenlaatua ja rehevöitymistä ehkäisevät toimenpiteet yhdessä sidosryhmien kanssa. Viestitään Raumanmeren selvitysten tuloksista, lajikirjon kehityksestä sekä vedenlaadun parantamistoimenpiteistä. Vedenlaatua heikentäviin ja rehevöitymistä lisääviin seikkoihin puututaan tarpeellisilla luonnonhoitotoimenpiteillä ja viestintää ja ohjausta lisäämällä. 	2025-2030	Ympäristönsuojelu yhteistyössä sidosryhmien kanssa
Raumanjoen uhanalainen taimenkanta säilyy elinvoimaisena ja tietoisuutta siitä lisätään.	<ul style="list-style-type: none"> Raumanjoen taimenkantaa seurataan ja hoidetaan pitkäjänteisesti ja säännöllisesti taimenen hoitosuunnitelmaa noudattaen yhteistyössä luonnonsuojelun sidosryhmien kanssa. Maa- ja vesialueen omistajana kaupunki luo edellytykset taimenkannan ylläpidolle ja lisääntymiselle tarvittavin kunnostus- ja luonnonhoitotoimenpitein. Viestinnässä nostetaan esiin ja taimenkannan ja Raumanjoen erityisyyttä ja uhanalaisuutta. 	2025-2030	Ympäristönsuojelu yhteistyössä sidosryhmien kanssa

4.5 Luontokadon ehkäisy 2/2

Tavoite	Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho
Rakennetuista puistoista ja viheralueista muodostetaan yhtenäinen viheralueverkosto ja kaupunkiluonnon monimuotoisuudesta huolehditaan. Tietämys kaupunkiluonnon arvoista ja monimuotoisuudesta lisääntyy.	<ul style="list-style-type: none"> Torjutaan aktiivisesti vieraslajeja yhdessä sidosryhmien kanssa. Käytetään vaihtoehtoisia menetelmiä viheralueiden monimuotoisuuden turvaamiseksi. Kartoitetaan tarve vieraslajiohjelman laatimiselle. Soveltuvia alueita otetaan kaupunkilaidunnuksen piiriin. Kaupunkiniittyjä hoidetaan ja soveltuvin osin nurmikon leikkuukertoja harvennetaan pölyttäjien ja kukkakasvien elinolosuhteiden parantamiseksi. Lahopuita lisätään viheralueilla ja uusissa istutusalueissa suositaan dynaamisten kasvillisuusalueiden periaatteita. Laaditaan Raumalle oma kaupunkipuulinjaus, jossa määritellään nykytila, tavoitteet ja toimenpiteet kaupunkiluonnon puiden arvojen säilyttämiselle. Viestitään aktiivisesti kuntalaisille ja matkailijoille kaupunkiluonnon ja viheralueiden monimuotoisuutta tukevista teoista. Tuetaan osallistumista luontotekoihin talkoilla, tapahtumissa ja kampanjoissa (kts. 4.3 Hyvinvoiva yhteisö viihtyisässä merikaupungissa). 	2025-2030	Wihertoimi Kaavoitus- ja maankäyttöpalvelut
Luontokatoa ehkäistään ja luonnon monimuotoisuuden kehityksestä huolehditaan toimeenpanemalla valmistelussa olevassa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa mainittuja tavoitteita ja toimenpiteitä paikallistasolla.	<ul style="list-style-type: none"> Seurataan kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelua ja varaudutaan sen mukanaan kunnille tuleviin uusiin vastuisiin. Lasketaan Rauman kaupunkivihreän ja latvuspeiton lähtötilanne ja määritellään tarvittavat toimenpiteet kaupunkivihreän ja latvuspeiton tavoitteiden saavuttamiseksi. Varmistetaan tarvittavat henkilö- ja talousresurssit kaupunkivihreän ja latvuspeiton pienemisen ehkäisyyn. 	2027-2030	Ympäristönsuojelu, Wihertoimi
Rauman luonnon monimuotoisuustyötä tehdään suunnitelmallisesti, pitkäjänteisesti ja sen seurannasta ja johtamisesta huolehtien.	<ul style="list-style-type: none"> Osallistutaan ja vaikutetaan aktiivisesti Satakunnan luonnon monimuotoisuusohjelman laatimiseen Helmi-ohjelmassa saariston ja kaupunkiympäristön osalta. Kartoitetaan tarve, resurssit ja mahdollisuudet Rauman luonnonmonimuotoisuusohjelman laatimiselle esimerkiksi hankerahoituksella tai oppilaitosyhteistyönä. Sitoutetaan päätöksentekijöitä laadittavan luonnon monimuotoisuusohjelman toimeenpanoon. Kasvatetaan henkilökunnan ja päätöksentekijöiden osaamista toimenpiteiden luontovaikutusten arvioinnista. Laaditaan mittarit ja johtamisjärjestelmä luonnon monimuotoisuustyön edistymisen seurantaan varten hyödyntäen kansallisen ennallistamissuunnitelman ja Syken kestävästä kaupunkikehityksen avainindikaattoripalvelun mittareita. Rauman luonnon monimuotoisuusohjelmassa arvioidaan liittymisen SYKEN Luontokunnat verkoston jäseneksi ja siitä saatavat hyödyt suhteessa tarvittaviin panostuksiin. 	2025-2030	Wihertoimi, Ympäristönsuojelu

5 Ohjelman seuranta

Kestävän kehityksen tavoitteiden mittaamiseksi ja ohjelman seuraamiseksi on määritelty toteutumista ilmentävä mittaristo (liite 2).

Kestävä kehitys on toimivaa kun tavoitteisiin sitoudutaan toimialarajat ylittäen ja kestävän kehityksen tavoitteiden seuranta on aktiivista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä.

Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista seurataan pääosin vuosittain talousarviosuunnittelun yhteydessä ja tarkistetaan valtuustokausittain. Ohjelmaa seuraa tämän ohjelman valmistelua varten perustettu kaupunginjohtajan nimeämä kestävän kehityksen työryhmä.

Tavoitteiden ja toimenpiteiden sisältöihin voidaan tehdä tarvittavia muutoksia toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten ja toimenpiteiden toteuman tai toteutumattomuuden seurauksena.

Kestävän kehityksen tavoitteiden seurannan tarkoituksena on jakaa oikea-aikaista ja luotettavaa tietoa viranhaltijoille ja päätöksentekijöille kestävästä kehityksestä, jotta muutostarpeisiin osataan varautua ja sopeutua ennakoivasti.

Lähteet

Alasuvanto, Susanna & Karpikorpi, Sanni 2023. Uudistavan matkailun potentiaali nuorten aikuisten keskuudessa. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Helsinki.

Kuntaliitto 2022. SDG-analyysiprosessi. Työkirja. Uudenmaan liitto, Helsinki.

Kuntaliitto 2024. Viitattu 3.7.2024 <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/verkojulkaisut/kestava-kehityksen-strateginen-johtaminen/11-kuntien-avainrooli-ykn-agenda2030n-kestavan>

Lehtinen, Siina 2022. Rauman päästövähennysskenaario. Canemure-hanke 2022. Satakunnan ammattikorkeakoulu, Pori.

SYKE 2024. Kuntien ja alueiden kasvihuonekaasupäästöt. Viitattu 4.9.2024: <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

SYKE –Kuntien päästöjen skenaariotyökalu 2023. Viitattu 19.11.2024 [https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-fi-Tyokalut/Kuntien_paastojen_skenaariotyokalu](https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-fi/Tyokalut/Kuntien_paastojen_skenaariotyokalu)

THL 2024. Viitattu 4.9.2024. <https://thl.fi/thl/tietoa-meista/vaikuttamistavoitteet/planetaarinen-terveys-ja-hyvinvointi>

Kestävän kehityksen ohjelman valmistelu

Kestävän kehityksen ohjelman työryhmän kokoonpano:

- Juha Eskolin, kaavoitusjohtaja
- Kristiina Kuusio, hyvinvointipäällikkö
- Tuija Kailaste, ympäristönsuojelupäällikkö
- Vesa Tomminen, hankintapäällikkö
- Riikka Pajuoja, suunnittelupäällikkö
- Matti Lehtonen, energia- ja automaatioasiantuntija
- Raija Lehtorinne, viestintäpäällikkö
- Aino Koivukari, maailmanperintökoordinaattori (sijaisena Minna Mäkelä, kaavoitusarkkitehti)
- Asiantuntijajäsenet Hanna Viljanen-Lehto (opetus- ja nuorisajohtaja), Pauliina Henriksson (varhaiskasvatusjohtaja) ja Marika Lehtinen (rehtori)
- Vastuhenkilö Anna Meriruoho, kestävän kehityksen koordinaattori

Lisätiedot: kestävän kehityksen koordinaattori Anna Meriruoho [anna.meriruoho\(@\)rauma.fi](mailto:anna.meriruoho(@)rauma.fi), p. 044 403 7771